

VALOAREA PEDAGOGICĂ A PRINCIPIULUI MERITOLOGIC

DOI: 10.5281/zenodo.3989287

CZU:37.013

Doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar **Tatiana CALLO**

E-mail: crinalb55@gmail.com

Institutul de Științe ale Educației

PEDAGOGICAL VALUE OF THE MERITOLOGICAL PRINCIPLE

Summary: Our intention is to show that, in a permanent educational process subject to change, learning is also in reform. This reformation is based on numerous fluctuations in the education system as such. This also happens because the changes are quite vertiginous. We therefore intend to expose the specificity of a very controversial phenomenon, newly spread, that of meritology in general, and of the role of intellectual effort and intelligence in particular. The opening of these horizons can change the optics on the specificity of meritology, with its basic elements, which are *effort and intelligence*, through a theoretical-practical operation of terminological perception. Blocking only within the educational system can make us inert, and the need to „go out” to relate objectively to it opens up new horizons. It is from these considerations that we deduce how necessary it is to approach the meritological principle in learning.

Keywords: meritology, meritocracy, intellectual effort, intellectualization, intelligence, equal opportunities, SARS technique.

Rezumat. Intenția noastră este de a arăta că, într-un proces educațional permanent supus schimbărilor, învățarea este și ea în reformare, una care se bazează pe numeroase fluctuații apărute în sistemul educațional. Or, schimbările se produc într-un ritm destul de vertiginos. Intenționăm, prin urmare, să expunem specificul unui fenomen foarte controversat, nou vehiculat, cel al meritologiei, în general, și al rolului efortului intelectual și al inteligenței, în special. Deschiderea acestor orizonturi poate schimba optica asupra specificului meritologiei, cu elementele ei de bază, care sunt *efortul și inteligența*, printr-o operație teoretico-practică de percepere terminologică. Blocarea în interiorul sistemului educațional ne poate face inerți, iar nevoia de a „ieși” afară pentru a ne raporta obiectiv la el ne deschide noi orizonturi. Anume din aceste considerente deducem cât de necesară este abordarea principiului meritologic în învățare.

Cuvinte-cheie: meritologie, meritocrație, efort intelectual, intelectualizare, inteligență, egalitatea șanselor, tehnica SARS.

CONFIGURAȚIA NOȚIONALĂ A MERITOLOGIEI

Noțiunea de meritologie provine etimologic din greacă: *meritus-merituos; logos – cuvânt, idee, sens, noțiune*. Heraclit definea *logosul* drept o necesitate universală veșnică, reprezentând și legitățile esențiale ale lumii. Meritologia delimitează, prin urmare, o strategie, o teorie, un principiu, un discurs despre meritul individului.

Evident, meritologia derivă de la *meritocrație* (gr. *kratos – putere*), fondatorul fiind M. Young, însă ideea meritocrației vine tocmai de la Socrate, care a formulat principiul unei guvernări ideale – nu cel care este născut împărat trebuie să conducă, ci cel care are capacități de a conduce. M. Young considera că progresul social depinde de *combinarea puterii cu intelectul*, de folosirea potențialului și talentului individului. De aceea el vedea destinația meritocrației în *intelectualizarea vieții sociale* și dezvăluirea capacităților naturale ale individului.

Young a pus accentul în teoria sa și pe îmbunătățirea învățământului [1]. Intelectualizarea presupune, în acest context, o permanentă frământare a minții individului/elevului, tendința de a dori să cunoască, să descopere, căutând adevărul, atașament față de valorile culturale și morale, limbaj cultivat, select, un comportament civilizată, spirit elitist, nevoia de a oferi soluții, de a fi ascultat, de a ghida, de a transmite ideile sale celorlalți [2, p. 184].

În aspect sociologic, meritocrația este un principiu al conducerii potrivit căruia posturile de conducere trebuie să fie ocupate de cele mai competente persoane, indiferent de statutul lor social și economic; pregătirea direcționată a oamenilor talentați și harnici ca în viitor aceștia să aibă șanse să ocupe o poziție socială înaltă în condițiile concurenței libere. Esența meritocrației constă în a oferi posibilitatea de șanse egale pentru a deveni neegali, după cum afirmă cercetătorii în domeniu, existând o concurență deschisă pentru a ocupa cele mai râvnite locuri, cele mai responsabile și plătite slujbe, iar oamenii devo-

tați și competenți, de regulă, reușesc să obțină aceste poziții [3]. Meritocrația asigură o remunerare adecvată a realizărilor personale. Dar nu numai talentul și mintea determină poziția socială a persoanei, ci, mai cu seamă, șansa *de a-și demonstra capacitățile sale*. Anume aceasta este una dintre consecințele esențiale ale abordării principiului meritologiei în învățare. Învățarea riguroasă, eficientă, fundamentală a elevului îi oferă șanse reale de *a-și demonstra capacitatea, intelectul, competențele atât în perioada școlară, cât și în activitatea ulterioară*.

Dacă e să aprofundăm un gând al lui V.Yu. Shpak, una dintre caracteristicile definitorii ale discursului meritocratic este faptul că ideile în care se transformă acesta au o validitate reglatorie. În China, de exemplu, funcționează un șir de mecanisme meritocratice, cum ar fi examenul de stat pentru accesarea la o slujbă publică. Criteriile de selecție sunt minime, deoarece dacă sunt prea multe, atunci acestea nu lucrează. Tot aici este vehiculată formula „selection plus election”/„selecție plus alegere”/„отбор плюс выбор”. În Singapore de asemenea se pune accentul pe așa-zii oameni superinteligenti. Lee Kuan Yew a instaurat aici meritocrația prin promovarea concepției HAIR (Helicopter view, Analyses, Imagination, Reality) pentru alegerea în serviciul statului. În concepție se descrie cum anume trebuie să gândească și să acționeze un bun specialist: să privească lucrurile de la înălțimea zborului unei păsări, din diferite puncte de vedere și, la necesitate, să se concentreze pe detalii; să analizeze situația profund și rațional și să-și folosească imaginația și creativitatea pentru a genera noi abordări în vederea soluționării problemelor, dar, în același timp, să nu neglijeze realitatea și să completeze viziunea și creativitatea sa cu acțiuni complexe [4].

Meritologia este un cuvânt magic. El întrunește multe aspecte, conotația lui fiind foarte diversă. Ideea principală a meritologiei însă este de a conduce sistemul educațional în corespundere cu cerințele concurenței pe plan mondial. Ea presupune un ideal socio-cultural la care trebuie să tindă în evoluția sa învățământul contemporan. Meritologia permite de a învinge inerția sistemului pentru a ajunge la performanțe reale. În acest context, egalitatea șanselor pentru fiecare elev nu presupune ridicarea lui pe o anumită scară socială, ci șanse egale pentru fiecare, indiferent de nivelul său intelectual, de a-și dezvolta demnitatea și talentul, cu care este înzestrat, capacitățile de a aprecia frumosul și profunzimea experienței umane, tot potențialul pentru a dezvolta plenitudinea vieții. Fiecare elev este un individuum prețios, nu, pur și simplu, un posibil element funcțional al societății.

În societatea postindustrială competențele, cunoștințele, intelectul devin capitalul fundamental. În această societate e mai greu să-ți faci carieră dacă nu ai studii de calitate. Învățământul meritologic este certificat prin diplome, atestate, licențe etc., care deschid calea spre obținerea unei munci prestigioase. Din această perspectivă, considerată de bun-simț pentru școală, orientându-ne spre o direcție angajată în problemele educației, valorificând informațiile și argumentele acceptabile unei construcții formative eficiente, mai mult sau mai puțin „sănătoase”, putem schița o variantă posibilă de tehnică educațională, sub denumirea de SARS. Această tehnică presupune ca elevul să învețe în baza următorului demers: să privească, să perceapă problema *de sus*, în ansamblu, cât mai larg, dar, în același timp, să nu rateze detaliile (S); să *analizeze* problema profund și rațional incluzând imaginația și creativitatea pentru a genera noi soluții (A); să *analizeze realitatea* concretă în care se încadrează problema respectivă (R); să formuleze acțiuni de *soluționare* a problemei în baza viziunii sale (S).

Această nouă tehnică meritologică reprezintă o poziționare intelectuală față de învățarea școlară, implicând o apreciere mai mică sau mai mare a capacităților elevilor și provocând, până la urmă, dorința de a învăța. Interpretarea în cauză leagă procesul educațional de practicile sociale, urmând linia formativă a trainingului sistematic, preluând, de fiecare dată, mecanismul meritologic dezvoltativ.

Astfel, pornind de la young-ism și simplificându-i concepțiile, școala poate oferi elevului șanse reale de a învăța cu sens, demonstrând că tehnica SARS este una utilă social, dovedind o raționalitate pragmatică întru totul compatibilă cu orientările actuale ale școlii spre eficiență și calitate. Nu vorbim despre o răsturnare de perspectivă care să prefigureze costuri suplimentare în educație, ci de o abordare specifică, prin mutarea accentului pe coerența internă a activității mintale a elevului.

Conform cercetătorilor [5], competențele și realizările sunt baza promovării oamenilor, indiferent de origine, statut social, bogăție sau putere. În felul acesta, regulile meritologiei pot fi următoarele:

- concurența individuală sănătoasă;
- egalitatea posibilităților și a șanselor;
- competență;
- calificare superioară;
- superioritate personală și emoțională;
- apreciere interpersonală;
- onestitate și raționalitate;
- fiecăruia după merit.

Așa stând lucrurile, putem întrezări schimbări profunde în însăși fenomenul educațional. Intrăm deja în

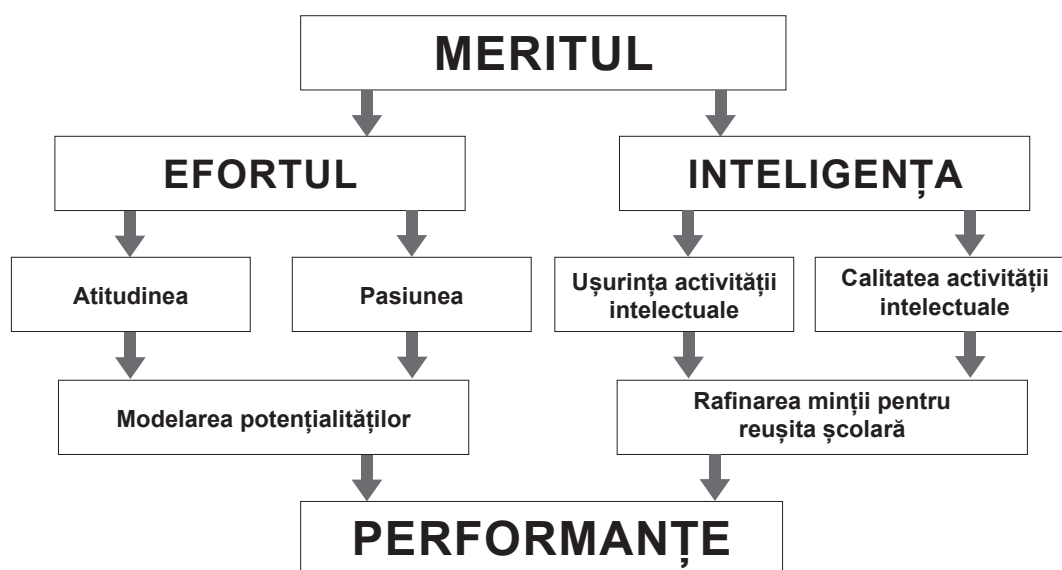

Figura 1. Structura meritului școlar.

straturile mai adânci ale unei viziuni despre meritologie ca factor de reușită școlară, prin stimularea practicilor de competiție pozitivă și gândire rațională. Efectul evident al revenirii la meritul personal este vizat de idealul unei vieți mai bune, singura ce merită trăită cu adevărat.

Insistând asupra acestei teme principale, dar și complementare, de factură pedagogică, căutarea unor soluții formative ne-a condus spre elaborarea unei reprezentări structurale a meritului ca fenomen socio-pedagogic, expusă în figura 1.

EFORTUL INTELLECTUAL CA ELEMENT MERITOLOGIC

Efortul intelectual reprezintă încordarea voluntară a puterilor mintale și psihice ale organismului în vederea realizării unui randament superior celui obișnuit. După Mercea și Zamora [6, p. 32], efortul se clasifică în:

- efort maximal – intensitatea solicitării este de 100 %;
- efort submaximal – intensitatea solicitării este de 75 %;
- efort mare – intensitatea solicitării este de 50 %;
- efort mediu – intensitatea solicitării este de 25 %;
- efort mic – intensitatea solicitării este mai mică de 25 %.

Intensitatea solicitării este prețul plătit de organism pentru a efectua un efort și depinde de particularitățile individuale. *Intensitatea efortului* reprezintă cantitatea de lucru intelectual efectuat într-o unitate de timp.

De fapt, efortul presupune o stare subiectivă plăcută, sănătoasă, însoțită de tendința de a continua ac-

tivitatea. Există chiar și un triplu criteriu al efortului: a) obiectiv – sporirea randamentului; b) subiectiv – senzația de capacitate sporită; c) fiziologic – alterări ale constantelor mediului intern. Când efortul intelectual atinge o anumită intensitate, când are dramatismul unei strădanii colegiale, există în el ceva ascuns pe ceperii [7, p. 17].

Efortul de gândire, în percepție clasică, presupune axarea pe cercetare și descoperire, iar cel de gândire al lui De Bono, zis „gândire paralelă” – pe proiectare și creație [8, p. 2]. În plus, deosebirea dintre cele două tipuri de gândire constă în următoarele: gândirea clasică sau tradițională se bazează pe o judecată categorică (*da/nu; corect/fals*); gândirea paralelă acceptă toate „posibilitățile” fără a le judeca. Gândirea tradițională stabilește dicotomii și contradicții pentru a forța, astfel, alegerea, iar gândirea paralelă cuprinde ambii termeni ai contradicției și caută să proiecteze o cale de urmat.

Cunoașterea, pentru a-și împlini scopul, urmărește acordul dintre palierul corporal, cel psihic și cel intelectual al ființei. A propune coerențe între pasajele gândului și cele din afară e un mod de a afirma principiul acestui acord, năzuința de a-l obține și, poate, chiar atingerea lui. Efortul intelectual este un drum în trepte, e un parcurs bine ordonat de învățare, de meditație rațională. Elevul escaladează treptat, își cucerește, își trezește, își actualizează nivelurile cognitive ale propriei ființe sub lumina scopului pe care îl urmărește. Exercițiile cognitive practice din școală trebuie să antreneze mintea elevilor pentru a fi capabilă să se mențină pe linia meditației. Ele au scopul de a sensibiliza mintea. Efortul de cunoaștere trezește asistența inteligenței și, susținută de aceasta, cunoașterea evoluează

de la o treaptă la alta. Între mintea elevului și domeniul cunoașterii trebuie să existe un raport pregătit prin antrenament intelectual, prin studiu, să existe o scară a înțelegerii, articulație, progresiune [7, p. 28].

După cum afirmă Synesios privitor la înaintarea gradată, metodică, personală: „Cei pe care rațiunea nu i-a călăuzit la drum nu vor primi ajutorul ei când se vor întoarce”. Șlefuirea minții prin efort de instruire și de modelare curăță sufletul; cultura structurează sufletul, îi dă capacitate ofensivă, unelte cu care să înainteze în cunoaștere. O cultură activă, creatoare. E bun elevul care unește armonios studiul diverselor discipline, având propriul instrument. Elevul bun are îndrăzneala de a-și croi propriul drum de cunoaștere, de a parcurge propria căutare [7, p. 143].

Efortul intelectual presupune trezirea puterilor spirituale, iar învățarea poate conferi elevului studios o *elegantă umanitate*. Pedagogul, ca atare, „dăruiește” tuturor elevilor, potrivit capacității fiecăruia de a folosi darul. Efortul presupune un proces de gândire intens, putere de analiză, de generalizare, memorizare operativă și conștientă, promptitudinea reamintirii, siguranță, îndemânare în acțiuni, stăpânire de sine și percepții active. În timpul efortului „creierul muncește din greu”.

Dacă ar fi să menționăm sensurile cuvântului *efort*, acestea sunt numeroase: *diligentă, sârguință, străduință, ardoare, asiduitate, râvnă, osârdie, sfortare, trudă, silință, strădanie, sârg, perseverență, căznire, acribie, nepregetare, zel, forțare* etc. De noțiunea de efort este legată cea de *oboseală*, care presupune o senzație de pericol, dificultăți în perceperea realității, imposibilitatea de concentrare, apariția ticurilor, dificultăți de atenție, instabilitate, inversiunea dispoziției psihice [9, p. 80]. Educarea motivelor învățării este un mijloc de a menține capacitatea de efort. În acest context, *atitudinea* față de activitatea desfășurată constituie fie un factor de sporire a capacității de efort, în cazul când este pozitivă, fie un factor de diminuare a acestei capacități, în caz că este negativă. Pasiunea pentru o muncă oarecare întreține în organism o energie aproape inepuizabilă, pe când lipsa de interes, de dragoste pentru acea muncă sfârșește repede în plictiseală și întreruperea lucrului [9, p. 83].

Efortul intelectual se clasifică în funcție de metabolismul reflecției, când creierul „muncește” din greu. Azi triumfă ideea de organizare a muncii intelectuale în vederea reglării efortului [10]. De asemenea, de noțiunea de efort este legată cea de *tempo*, în viziunea personologului japonez Jiro Mishima. Teoria acestuia are ca plecare conceptul de *tempo individual*, ierarhizat în cadrul principalelor manifestări comportamentale la nivelul următoarelor dimensiuni fundamentale:

- Tempoul de viață (TV)
- Tempoul de învățare (TI)
- Tempoul mental (TM) [11].

Tempoul de viață (TV), măsurat și interpretat prin indicatori precum *viteză, intensitate, oscilație, durata comportamentelor* de zi cu zi ale unui subiect, este considerat un rezultat al personalității subiectului, format de-a lungul întregii ontogeneze și a cărei specificitate este conferită de întâlnirea unică a circumstanțelor biosociale cu tendințe biologice innăscute. El se apropie de ceea ce noi numim *tempo personal*, fiind prin aceasta mai greu de observat și de măsurat. *Tempoul intelectual* (TI), sau de învățare, are statutul unei forme specifice de comportament individual, dobândit ca urmare a interacțiunii subiectului cu legitățile mediului extern, măsurat și evaluat cu aceiași parametri: *viteză, intensitate, oscilație, durată* și care poate dispărea ca element controlabil dacă nu este întărit prin exercițiu sistematic, prin repetare. Este construit pe mecanismele tempoului de viață. *Tempoul mental* (TM), considerat una dintre formele superioare ale dezvoltării comportamentului inteligent, este prezent în situații opționale, definiționale și chiar atitudinale, precum și în unele forme de comportament volițional [9, p. 83].

INTELIGENȚA ELEVULUI CA ESENȚĂ A MERITOLOGIEI

Noțiunea de inteligență vine din latină și presupune stabilirea unor relații între relații. Pozițiile față de inteligență au oscilat de la acceptarea și sublinierea rolului ei în cunoaștere, până la diminuarea semnificației sau chiar până la eliminarea acesteia din existența umană. În aceeași epocă cu Socrate și Platon, care considerau că inteligența îi permite omului să înțeleagă ordinea lumii și să se conducă pe sine însuși, Boudha milita pentru eliberarea omului de inteligență pentru a ajunge la cea mai înaltă formă a fericirii. Actualmente, după cum menționează M. Zlate, inteligența are următoarele accepțiuni: un *sistem complex de operații*, care pun în funcțiune intelectul și o *aptitudine generală*, care permite cunoașterea lucrurilor infinite [12, p. 397].

Potrivit lui F. Torralba, cuvântul *inteligență* denotă capacitatea de a discerne, de a separa, de a alege între diferite alternative și de a putea lua decizia cea mai potrivită. O persoană inteligentă știe să separe esențialul de neesențial, ceea ce este valoros de ceea ce este lipsit de valoare, ceea ce îi este necesar pentru a desfășura o activitate de ceea ce este irrelevant pentru această activitate. Inteligența este *puterea de a învăța* sau de a înțelege, este capacitatea care permite să ne adaptăm destul de repede posibilităților disponibile și să ne

confruntăm cu situații noi pe care nu le-am prevăzut dinainte, este acea putere care permite cunoașterea realității în diverse grade și niveluri de profunzime [13, p. 15-16].

Numărul definițiilor oferite inteligenței este mare, neexistând un consens unanim nici în ceea ce privește delimitarea conținutului, nici în ce privește funcțiile acesteia. Găsim însă în cele mai multe definiții câteva elemente comune, și anume trimerite care se fac la capacitate, abilitate, aptitudine sau chiar activitate [14].

Capacitatea înseamnă posibilitatea de reușită și de competență într-un domeniu anumit, ea putând fi constatată direct într-un context școlar sau profesional și indirect prin teste. D. Wechsler definea inteligența drept o capacitate globală a individului de a acționa premeditat, de a gândi rațional, de a face față mediului său.

Abilitatea circumscrie un ansamblu de competențe ce se actualizează în comportamente eficiente și care în general este rezultatul unei învățări. Sternberg sublinia că abilitatea de a învăța, de a opera cu abstracții și de a rezolva probleme sunt trăsături și totodată funcții ale inteligenței, care, în opinia autorului, poate fi academică sau practică, organizată în următoarele grupe: abilitatea de a învăța și profita de experiență; abilitatea de a gândi sau raționa abstract; abilitatea de adaptare la capriciile unei lumi schimbătoare și nesigure; abilitatea de a te motiva pe tine însuși cu scopul de a realiza ceva expeditiv.

Aptitudinea este o dimensiune a personalității care asigură reușita unei activități, fie ea sarcină izolată, conduită complexă, învățare sau exercitarea unei profesii. De asemenea, inteligența este o aptitudine generală care contribuie la formarea capacităților și la adaptarea cognitivă a individului în situații noi. De fapt, noțiunea de inteligență nu are o semnificație univocă, fiind definită din două perspective: *funcțională*, inteligența însemnând aptitudine generală, orientată spre adaptarea la situații problematice noi, care presupun analiza și înțelegerea problemei, inventarea și verificarea critică a soluțiilor posibile, grație raționamentului și utilizării achizițiilor anterioare; *structurală*, adică convergența proceselor psihice, a memoriei, atenției, imaginației, gândirii, limbajului etc., care, combinându-se în mod particular, formează o structură cognitivă complexă și dinamică. Cu alte cuvinte, inteligența este o structură funcțională mobilă [14].

Pedagogul trebuie să știe, de asemenea, că inteligența nu este numai aptitudine, ci și un complex de operații mentale care imprimă inteligenței următoarele trăsături esențiale. Apare, aici, o evidentă valoare pedagogică a inteligenței, care, fiind o calitate a întregii activități mintale a elevului și îmbinând caracteristici de referință, cum ar fi capacitatea de soluționare a si-

tuațiilor, rapiditatea și flexibilitatea acestei soluționări, plus o adaptabilitate extraordinară la context, reclamă o gândire profundă a tehnologiilor de dezvoltare [15, p. 149].

Din punct de vedere pedagogic, trebuie reținut că numeroși autori, între care Binet, consideră inteligența drept un instrument de cunoaștere. Funcția de cunoaștere este reliefată de Burt. Printre autorii care percep inteligență ca pe o aptitudine de a dobândi cunoștințe se înscrie și Wechsler. Cel puțin pentru învățământ abordarea inteligenței drept o aptitudine generală de achiziție a informațiilor și abilităților are o importanță deosebită. Inteligența permite elevilor asimilarea cunoștințelor create de omenire și expuse în formă condensată în disciplinele de învățământ [15, p. 149].

Inteligența este o calitate a întregii activități mintale, întrunind următoarele caracteristici fundamentale:

- capacitatea de a soluționa situații noi, erorile vechi, familiare, cu ajutorul obișnuințelor;
- rapiditatea, suplețea, mobilitatea, flexibilitatea;
- adaptabilitatea adecvată și eficiența la împliniri [12, p. 399].

Astfel, afirmă cercetătorul, operațiile inteligenței presupun: adaptarea la situații noi; generalizarea și deducția; corelarea și integrarea într-un tot unitar a părților relativ disparate; anticiparea deznodământului și consecințelor; compararea rapidă a variantelor acționale și depistarea celei optime; rezolvarea ușoară și corectă a unor probleme cu grade crescânde de dificultate.

Inteligența este, după Leibniz, expresia efortului evolutiv al conștiinței [12, p. 399]. Iar A. Sarton, analizând relația dintre inteligență și personalitate, este de părere că:

- Precizia îndeplinirii unei activități depinde de inteligență, în timp ce calitatea rezultatului – de personalitate; aceasta explică faptul de ce unele persoane inteligente comit erori, pe când altele, cu nivel de inteligență mediu, le evită;
- Rapiditatea depinde de inteligență, efortul depinde de personalitate; aceasta explică faptul de ce unele persoane care au făcut mari descoperiri n-au fost în mod necesar inteligenți, în timp ce alții, extrem de inteligenți, pasionați, nu și-au dus până la capăt descoperirile, lăsându-le doar schițate;
- Asocierea imaginilor sau ideilor depinde de inteligență, suplețea sau rigurozitatea asocierilor depinde de personalitate, de stilul său; unele persoane au un flex de operații mentale nereglate de ordinea sau de necesitățile faptelor obiective, pe când altele au un construct ordonat de operații fără de care operația particulară rămâne sterilă;

Tabelul 1

Relația inteligență-personalitate în învățarea școlară

Nr.	Rolul inteligenței elevului în învățare	Rolul personalității elevului în învățare
1.	<i>Precizia realizării activității educaționale</i>	<i>Asigurarea calității rezultatului activității educaționale</i>
2.	<i>Rapiditatea realizării activității educaționale</i>	<i>Depunerea efortului în realizarea activității educaționale</i>
3.	<i>Nivelul de asociere a ideilor în activitatea educațională</i>	<i>Suplețea sau rigurozitatea asocierilor ideilor în activitatea educațională</i>
4.	<i>Nivelul de dezvoltare a inteligenței</i>	<i>Modul de utilizare a inteligenței în activitatea educațională</i>

▪ Nivelul de dezvoltare a inteligenței (înalt, mediu, jos) este o trăsătură intrinsecă inteligenței, modul de utilizare a lui este influențat de personalitate; sunt persoane cu nivel înalt de inteligență pe care o folosesc însă în sarcini minore; altele, cu nivel mai scăzut de inteligență, conștiente de aceste limite, se organizează spre activitățile pe care le pot îndeplini și de aceea sunt mai productive decât primele [12, p. 407-408].

Recurgerea la analiza relației dintre inteligență și personalitate ca două entități principale în promovarea meritologiei a condus la elaborarea tabelului 1, care reflectă rolul inteligenței în învățarea elevului.

Meyer se întreba ce înseamnă să fii deștept, în privința personalității [16, p. 26-27]. Operând cu trei noțiuni: autocunoașterea, modul cum funcționează personalitatea și trăsăturile *persoanei înalt-funcționale*, cercetătorul ajunge la concluzia că *inteligența personală* reprezintă capacitatea mintală care este o combinație dintre cunoașterea de sine, înțelegerea oamenilor și buna funcționare. Ruisel a folosit noțiunea de inteligență personală pentru a se referi la un „metaintelect” – o conștientizare introspectivă simultană a personalității și a inteligenței cuiva, o abilitate mintală a personalității. Cercetătorul afirmă că în condițiile în care nu ne interesează să ne dezvoltăm noi înșine abilitatea, faptul că suntem capabili să recunoaștem modul de operare la oamenii din jurul nostru ne poate ajuta să apreciem mai exact capacitățile umane și să-i respectăm pe cei care sunt buni.

Complexitatea subiectului de cercetare abordat ne conduce la unele concluzii generale, ordonate, pe cât e posibil, în marea diversitate a conceptului de meritologie în educație, capabile să dezvoltăm o anumită unitate în această diversitate.

Rezumând, putem afirma că modul în care putem ajunge la meritologie nu poate fi doar o simplă imagine mintală, ci un proces care definește ideologic perceperea acestui proces. Astfel, putem identifica câteva perspective în jurul cărora gravitează principalele idei expuse mai sus:

▪ Pornind de la M. Young, putem considera că progresul în educație depinde de *combinarea cuvântului cu intelectul*, de folosirea potențialului și talentului individual al fiecărui elev, destinația meritologiei fiind în *intelectualizarea vieții școlare și dezvoltarea capacităților naturale ale elevului*.

▪ Meritologia asigură o evaluare corectă a realizărilor personale ale elevului, oferindu-i șanse egale la educație. Învățarea riguroasă, eficientă, fundamentală a elevului îi oferă acestuia șanse reale de a-și demonstra capacitatea, intelectul, competențele, atât în perioada școlară, cât și în activitatea ulterioară.

▪ În societatea actuală capitalul fundamental îl constituie competențele, cunoștințele, intelectul. În această societate e mai greu să-ți faci o carieră de succes dacă nu ai studii de calitate. Învățământul meritologic este certificat prin diplome, atestate, licențe, care deschid calea spre obținerea unei munci prestigioase.

▪ Unul dintre instrumentele meritologiei în învățare este *tehnica SARS*. Această *tehnică meritologică* reprezintă o poziționare intelectuală față de învățarea școlară, implicând o apreciere a capacităților elevilor și provocând, până la urmă, dorința de a învăța. Această interpretare leagă procesul educațional de practicile sociale, urmând linia formativă a trainingului sistematic și preluând, de fiecare dată, mecanismul meritologic dezvoltativ.

▪ Viziunea despre meritologie ca un factor de reușită școlară, prin stimularea practicilor de competiție pozitivă și gândire rațională reclamă, evident, o reevaluare a *meritului personal* ca o condiție a unei vieți mai bune în viitor.

▪ Efortul intelectual ca element al meritologiei presupune trezirea spirituală, un proces de gândire intens, puterea de analiză, de generalizare, memorizare operativă și conștientă, promptitudinea reamintirii, siguranța, îndemânare în acțiuni, stăpânire de sine și percepții active. În timpul efortului „creierul muncește din greu”.

▪ *Inteligența*, ca esență a meritologiei, denotă capacitatea de a discerne, de a identifica, de a alege între diferite alternative și de a putea lua decizia cea mai

potrivită. Inteligența este puterea de a învăța sau de a înțelege, este capacitatea care permite elevului să se adapteze destul de repede posibilităților disponibile, este acea forță care permite elevului cunoașterea realității în diverse grade și niveluri de profunzime.

▪ Recurgerea la analiza relației dintre inteligență și personalitate ca două entități principale în promovarea meritologiei a condus la elaborarea tabelului care reflectă rolul fiecărei entități în învățarea elevului.

BIBLIOGRAFIE

1. Shpak V.Yu. In: Slovar' po politologii. [on-line] http://window.edu.ru/resource/681/37681/files/polit_dict.pdf Google.com/serch?rlz+=1C1GGRV-enMD777MD
2. Enăchescu C. Tratat de teoria cercetării științifice. Iași: Polirom, 2005. 420 p.
3. Chekareva A. Predstavleniya o meritokratii. [on-line] <https://cyberleninka.ru/article/n/predstavleniya-o-meritokratii/viewer> (vizitat la 23.04.2020)
4. Zhuk A. Politicheskaya meritokratiya v Singapore. În: Istoricheskaya i sotsial'no-obrazovatel'naya mysl'. Tom 7, № 6, chast' 2, 2015, s. 38-42.
5. Printsipy meritokratii. Kak oni rabotayut i rabotayut li voobshche? [on-line] <https://businessrevisor.ru/2019/05/meritocracy/> (vizitat la 19.04,2020)
6. Mercea M. K., Zamora E. Fiziologia efortului fizic sportiv. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință. 2003.
7. Manolescu A. Modelul Antim, modelul Păltiniș. București: HUMANITAS, 2015. 325 p.
8. De Bono E. Gândirea paralelă: de la gândirea socratică la gândirea lui De Bono. București: Curtea Veche, 2017. 336 p.
9. Carmen Anca. Psihologie educațională. [on-line] https://www.academia.edu/5915001/Psihologie_Educationala (vizitat 23.04.3030)
10. Organizarea muncii intelectuale. [on-line] <https://www.rasfoiesc.com/educatie/psihologie/Organizarea-muncii-intelectual88.php> (21.04.2020)
11. Neacșu I. Metode și tehnici de învățare eficientă. Fundamente și practici de succes. Iași: Polirom, 2015. 320 p.
12. Zlate M. Fundamentele psihologiei. București: Editura Universitară, 2006. 319 p.
13. Torralba F. Inteligența spirituală. București: Curtea Veche, 2012. 288 p.
14. Inteligența ca dimensiune a personalității. Socioumane. [on-line] [ro/ blog/ mariusdragas/ fikes/ 2016/ 05/5-suport-de-curs-inteligența.pdf](http://ro/blog/mariusdragas/fikes/2016/05/5-suport-de-curs-inteligența.pdf)
15. Turcu E. Curs de psihologie școlară. [on-line] diriginte.ucoz.com/psihologie/diwnlo.ad.pdf
16. Mayer J. D. Inteligența personală. Puterea personalității și cum ne modelează viața. București: Litera, 2017, 388 p.

Iurie Canașin. *Alexandru Plămădeală*, 1982, șamotă.